

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑΣ ΚΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Τοῦ κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Ἡ πρώτη χριστιανική κοινότητα

1. Πρῶτες μαρτυρίες.

Οἱ πρῶτες μαρτυρίες, πού ἔχουμε γιά τή ζωή καί τό ἔργο τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, βρίσκονται στό βιβλίο τῶν «Πράξεων Ἀποστόλων». Πιο συγκεκριμένα στό δ' κεφάλαιο τῶν Πράξεων ἀναφέρονται τά ἑξῆς: «Ἰωσῆς δέ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ὑπὸ τῶν ἀποστόλων, ὃ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον υἱὸς παρακλήσεως, Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει, ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκε τό χρῆμα καὶ ἔθηκε παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων» (Πράξ. δ', 36-37).

Ἀπὸ αὐτό τό χωρίο συμπεραίνουμε πῶς τό ἀρχικό ὄνομα τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα δέν ἦταν Βαρνάβας ἀλλὰ Ἰωσήφ ἢ Ἰωσῆς¹, καί τήν ἀλλαγὴ τοῦ ὀνόματος προφανῶς πρέπει νά τήν ἔκαναν οἱ ἀπόστολοι μετὰ τή βάπτισή τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα².

2. Τό ὄνομα τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα.

Τό ὄνομα Βαρνάβας εἶναι ἀραμαϊκό, καί προέρχεται ἀπό

1. Παναγιώτου Κ. Χρήστου, Βαρνάβας, Ἀπόστολος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, Θρησκευτική καὶ Ἠθική Ἑγκυκλοπαιδεία, τόμος 3ος, Ἀθῆναι 1963, σ. 632.

2. Χρήστου Κ. Οἰκονόμου, Οἱ ἀπαρχές τοῦ Χριστιανισμοῦ στήν Κύπρο, Λευκωσία 1991, σ. 60.

τή λέξη *Βαρ*, πού σημαίνει υίός, καί τή ρίζα *Νεβουά*, πού σημαίνει προφητεία. Ἀπό τό *Νεβουά* παράγεται καί ἡ λέξη *Νεβί*, πού σημαίνει προφήτης³. Ἐτσι ὁ ἀπόστολος καί εὐαγγελιστής Λουκᾶς δέν μετέφρασε κατά λέξη τό ὄνομα τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα, ἀλλά μάλλον ἀπέδωσε τό ἔργο, τό ὁποῖο ἐπιτελοῦσε ὁ ἀπόστολος Βαρνάβας, δηλαδή νά παρηγορῇ καί νά παρακαλῇ τούς πιστούς, δίνοντάς τους οἰκονομική βοήθεια ἢ βοηθώντας τους διαφορετικά. Γι' αὐτό καί ἐπικλήθηκε ἀπό τούς ἀποστόλους «*υἱός παρακλήσεως*».

3. Ἡ πώληση τοῦ ἀγροῦ.

Ὁ Ἰωσῆς, λοιπόν, ὁ ὁποῖος ὠνομάστηκε ἀπό τούς ἀποστόλους Βαρνάβας, πού στά Ἑλληνικά σημαίνει υἱός παρηγοριᾶς καί ἐνισχύσεως, καί ὁ ὁποῖος ἦταν Λευίτης, γεννηθεῖς στήν Κύπρο, εἶχε ἕνα ἀγρό. Φαίνεται, ὅτι ὁ ἀπόστολος Βαρνάβας ἦταν πλούσιος. Ἀφοῦ ἐπώλησε τόν ἀγρό, τοῦ ὁποῖου ἦταν ἰδιοκτήτης, ἔφερε τό εἰσπραχθέν ποσόν, καί τό ἐτοποθέτησε μπροστά στά πόδια τῶν ἀποστόλων γιά τό κοινό ταμεῖο τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπό τό γεγονός ὅτι στίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων μόνο ἡ πράξη τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα μνημονεύεται, συμπεραίνουμε, ὅτι αὐτός μαζί μέ τή συγγενῇ του Μαρία, μητέρα τοῦ ἀνεψιοῦ του Μάρκου, ἐπρωτοστάτησε στήν ὀργάνωση τοῦ κοινοτικοῦ βίου τῆς πρώτης Ἐκκλησίας⁴.

Μέ αὐτή του τήν πράξη ἀκόμη ὁ ἀπόστολος Βαρνάβας δείχνει ἀφ' ἑνός μέν τήν ἀφιλοχρηματία του, ἀφ' ἑτέρου δέ τήν ἀγάπη του πρὸς τούς πτωχοὺς. Ἐπίσης φαίνεται, ὅτι ὁ ἱερός εὐαγγελιστής καί συγγραφέας τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων θέλει νά προβάλλῃ τό παράδειγμα τοῦ

3. Ἐνθ' ἄνωτέρω, σ. 61.

4. ΘΗΕ, τόμος 3ος, σ. 633.

ἀποστόλου Βαρνάβα πρὸς μίμηση, καὶ νὰ τὸ ἀντιδιαστείλῃ μέ τὸ ἀμέσως ἐπόμενο παράδειγμα τοῦ Ἀνανία καὶ τῆς Σαπφείρας.

Ὁ ἀπόστολος Βαρνάβας ἦταν, ὅπως ἀναφέρουν οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, Λευίτης, Κύπριος τὴν καταγωγὴν, πράγμα τὸ ὁποῖο ἐξηγεῖ τὸ φιλελεύθερο καὶ οἰκουμενικὸ πνεῦμα, μέ τὸ ὁποῖο ἀντίκρυζε τὴ χριστιανικὴ θρησκεία⁵. Θὰ ἦταν πολὺ δύσκολο γιὰ ἓνα ἰουδαϊκῆς καταγωγῆς χριστιανό, ὅπως ἦταν ὁ ἀπόστολος Πέτρος, νὰ ἀντιληφθῇ πλήρως τὸ οἰκουμενικὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ.

4. Κορυφαῖος τῶν ἑβδομήκοντα.

Ἦταν φίλος τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ἀφοῦ εἶχαν μαθητεύσει καὶ οἱ δύο κοντὰ στὸν Γαμαλιήλ, ἀλλὰ, ὅπως φαίνεται, ἦταν μᾶλλον λίγο μεγαλύτερος τοῦ ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν. Ἀπὸ τὸ βιβλίο τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων συμπεραίνουμε, πῶς ἦταν ἀπὸ τοὺς πρῶτους μαθητές, καὶ σύμφωνα μέ τὴν ἀρχαία παράδοση ἦταν ὁ κορυφαῖος τῶν ἑβδομήκοντα ἀποστόλων.

5. Ὁ ἀνεψιὸς Μᾶρκος.

Στὴν πρὸς Κολασσαεῖς ἐπιστολὴ του ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρει τὰ ἑξῆς: «Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μᾶρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα» (Πράξ. δ', 10). Ἀπὸ αὐτὸ τὸ χωρίο συμπεραίνουμε, ὅτι ὁ ἀπόστολος Βαρνάβας ἦτο θεῖος τοῦ εὐαγγελιστῆ Μάρκου. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἀπόστολος Βαρνάβας ἐπιδεικνύει μεγάλο ἐνδιαφέρον γιὰ τὸν ἀνεψιό του.

Ἡ μητέρα τοῦ Μάρκου Μαρία ἦταν χήρα, καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐξαιρετικὰ εὐπορη. Ἐπαιξε σημαντικὸ

5. ΘΗΕ, τόμος 3ος, σ. 632.

ρόλο στή ζωή τῆς πρώτης χριστιανικῆς κοινότητος, ἀφοῦ στό σπίτι της ἔλαβαν χώρα ὁ μυστικός δεῖπνος, ἡ ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί ἄλλα γεγονότα⁶.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

Βαρνάβας καί Παῦλος οἱ ἀπόστολοι

1. Ὁ ἀπόστολος Βαρνάβας στήν Ἀντιόχεια.

Μετά τόν διωγμό τοῦ πρωτομάρτυρα καί ἀρχιδιακόνου Στεφάνου μερικοί ἀπό τοὺς μαθητές, πού εἶχαν ἰουδαϊκή καταγωγή, γεννημένοι ὅμως στήν Κύπρο καί στήν Κυρήνη τῆς Λιβύης, ἀφοῦ πῆγαν στήν Ἀντιόχεια, δίδασκαν τόν λόγο τοῦ Χριστοῦ πρὸς τοὺς ἐλληνιστές Ἑβραίους. «Καί ἦν χεὶρ Κυρίου μετ' αὐτῶν, πολὺς τε ἀριθμὸς πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τόν Κύριον» (Πράξ. ια', 21). Οἱ ἀπόστολοι, πού κατοικοῦσαν στὰ Ἱεροσόλυμα, ἐξεπλάγησαν καί ἀμφέβαλλαν γιὰ τό ἄν πρέπει νά γίνεται τέτοια ἐνέργεια. Ἔτσι ἔστειλαν τόν ἀπόστολο Βαρνάβα στήν Ἀντιόχεια, γιὰ νά ἐξακριβώσῃ τὰ γεγονότα πῶς ἔχουν γίνει. «Ὁ Βαρνάβας ἀποστέλλεται ὡς ἔμπιστο πρόσωπο ἀπὸ τοὺς ἀποστόλους στήν Ἀντιόχεια καί ἐκφράστῃς τοῦ γνωστοῦ πνεύματος τῆς πρώτης Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων»⁷.

Ἡ ἐκλογή τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα δέν ἦταν τυχαία, γιὰ τόν λόγο ὅτι οἱ χριστιανοί, πού ἐκήρυτταν στήν Ἀντιόχεια, ἦταν συμπατριῶτες του ἢ ἀκόμη καί μαθητές του. Αὐτός, ὅταν πῆγε καί εἶδε τή χάρη καί τήν εὐλογία αὐτῇ τοῦ Κυρίου, χάρηκε πάρα πολύ, παρακαλοῦσε δέ καί παρακινοῦσε ὅλους αὐτούς, πού εἶχαν πιστεύσει, νά

6. Ἐνθ' ἀνωτέρω, σσ. 632-633.

7. Οἱ ἀπαρχές, σ. 70.

μένουν μέ ὅλη τους τήν καρδιά πιστοί καί ἀφωσιωμένοι στόν Κύριο. «Ὅς παραγενόμενος καί ἰδὼν τήν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐχάρη, καί παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ» (Πράξ. ια', 23). Ἀπό τή στιγμή αὕτη ἀρχίζει τό ἀποστολικό ἔργο τοῦ Βαρνάβα, γιά τό ὁποῖο ἔλαβε καί τόν τίτλο τοῦ ἀποστόλου⁸.

Ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν Παῦλος στήν Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή, ἀναφερόμενος στά δικαιώματα, τά ὁποῖα ἔχουν οἱ ἀπόστολοι, διερωτᾶται: «ἢ μόνος ἐγὼ καί Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ μή ἐργάζεσθαι;» (Α' Κορ. θ', 6). Ἐρωτᾷ, λοιπόν, τούς Κορινθίους, ἐάν μόνον αὐτός (ὁ Παῦλος) καί ὁ Βαρνάβας δέν ἔχουν τό δικαίωμα νά ἐργάζωνται βιοποριστικό ἐπάγγελμα, ὅπως κάνουν καί οἱ ἄλλοι ἀπόστολοι, καί νά ζοῦν ἀπό τά βοηθήματα, πού μέ ἀγάπη θά τούς προσφέρουν οἱ μαθητές τους. Ἀπό αὐτό τό χωρίο ἐξάγεται τό συμπέρασμα, ὅτι ὁ Βαρνάβας ἐθεωρεῖτο, τόσο ἀπό τόν ἀπόστολο Παῦλο, ὅσο καί ἀπό τήν πρώτη χριστιανική κοινότητα, ὡς ἰσότιμος τῶν ἀποστόλων καί ἀπόστολος. Ἐξ ἄλλου «ἡ ἱεραποστολική δράση τοῦ Βαρνάβα στά ἔθνη εἶναι ἡ βασική προϋπόθεση πού ὠδήγησε τόν συγγραφέα τῶν Πράξεων νά ὀνομάσῃ τόν Βαρνάβα μαζί μέ τόν Παῦλο «Ἀποστόλους» (Πράξ. ιδ', 4-14)»⁹.

2. Χειραγωγία τοῦ Παύλου ἀπό τόν Βαρνάβα.

Ἡ προθυμία, μέ τήν ὁποία ἐνέκρινε τίς ἐνέργειες τῶν ἱεραποστόλων τῆς Ἀντιοχείας, καί ἡ ἀγαλλίασή του γιά τή διάδοση τοῦ κηρύγματος μαρτυροῦν γιά τήν εὐρεῖα προοπτική τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα στό χριστιανικό ἔργο¹⁰. Στίς ἀρχές αὐτές ὀφείλει πολλά ἡ μετέπειτα δράση τοῦ

8. ΘΗΕ, τόμος 3ος, σ. 633.

9. Οἱ ἀπαρχές, σ. 71.

10. ΘΗΕ, τόμος 3ος, σ. 633.

ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν Παύλου.

«Παραγενόμενος δέ ὁ Σαῦλος εἰς Ἱεροσόλυμα ἐπειρᾶτο κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καί πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μή πιστεύοντες ὅτι ἐστί μαθητής. Βαρνάβας δέ ἐπιλαβόμενος αὐτόν ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν Κύριον καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρήσιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ» (Πράξ. θ', 26-27). Ἀπὸ τοῦ χωρίου αὐτοῦ συμπεραίνουμε ὅτι πρῶτος ὁ Βαρνάβας ἔφερε τὸν Παῦλο σὲ ἐπαφή μὲ τοὺς καχύποπτους, λόγω τῆς προγενέστερης ἀντιχριστιανικῆς δράσης του, ἀποστόλους, καὶ αὐτὸς τὸν ἐχειραγώγησε πρῶτος στὰ πρῶτα τοῦ ἱεραποστολικά βήματα.

3. Ἔρανος γιὰ τὴν Ἐκκλησίᾳ τῶν Ἱεροσολύμων.

Ὁ Βαρνάβας παρέλαβε τὸν ἀπόστολο Παῦλον ἀπὸ τὴν Ταρσό καὶ τὸν ἔφερε στὴν Ἀντιόχεια, γιὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ στὸ ἱεραποστολικό του ἔργο. «Ἐξῆλθε δέ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον, καὶ εὗρών αὐτόν ἤγαγεν αὐτόν εἰς Ἀντιόχειαν» (Πράξ. ια', 25). Γιὰ ἓνα δέ ὁλόκληρο χρόνο οἱ δύο ἀπόστολοι, Βαρνάβας καὶ Παῦλος, συμμετεῖχαν στίς συγκεντρώσεις τῶν πιστῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀντιοχείας, καὶ ἐδίδασκαν πολὺ πλῆθος λαοῦ.

Στὴν Ἀντιόχεια μάλιστα ἀναφέρουν οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ὅτι γιὰ πρώτη φορά ὠνομάσθησαν οἱ μαθητές τοῦ Χριστοῦ χριστιανοί. «Χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητάς χριστιανούς» (Πράξ. ια', 26).

Κατὰ τίς μέρες ἐκεῖνες, ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Κλαυδίου Καίσαρα, ἔγινε μεγάλη πείνα, ἡ ὁποία μάλιστα εἶχε προφητευθῇ ἀπὸ τὸν Ἄγαβο. Τότε ὅλοι οἱ χριστιανοί τῆς Ἀντιοχείας ἔκαναν ἔρανο, καὶ ὅ,τι εἶχαν μαζέψει τὰ ἔστειλαν «διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου» στὴν ἀδελφὴ Ἐκκλησίᾳ τῶν Ἱεροσολύμων. «Τῶν δέ μαθητῶν, καθὼς ἠύπορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς» (Πράξ. ια', 29).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καί Παῦλος στήν Κύπρο

1. Ἀφορισμός τῶν Βαρνάβα καί Σαύλου.

Αὐτοί, πού πρωτοστατοῦσαν στό ἱεραποστολικό ἔργο τῆς διαδόσεως τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος στήν Ἀντιόχεια, ἔβλεπαν πολύ μακριά. Εἶχε σχηματισθῇ στήν πόλη τους ἕνας ἀξιόλογος κύκλος διδασκάλων καί προφητῶν μέ ἐπικεφαλῆς τόν ἀπόστολο Βαρνάβα. «Ἦσαν δέ τινες ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τήν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται καί διδάσκαλοι, ὃ τε Βαρνάβας καί Συμεὼν ὁ ἐπικαλούμενος Νίγερ, καί Λούκιος ὁ Κυρηναῖος Μαναὴν τε Ἡρώδου τοῦ τετράρχου σύντροφος καί Σαῦλος» (Πράξ. ιγ', 1).

Αὐτοί σκεπτόμενοι σοβαρά τή διεύρυνση τοῦ πεδίου δράσεως, ἐπεδόθησαν στήν προσευχή καί νηστεία, γιά νά μπορέσουν νά πάρουν μιά σωστή ἀπόφαση. «Λειτουργούντων δέ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ καί νηστευόντων εἶπε τό Πνεῦμα τό Ἅγιον· ἀφορίσατε δὴ μοι τόν Βαρνάβαν καί τόν Σαῦλον εἰς τό ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. τότε νηστεύσαντες καί προσευξάμενοι καί ἐπιθέντες αὐτοῖς τὰς χεῖρας ἀπέλυσαν» (Πράξ. ιγ', 2-3).

Ἔτσι, λοιπόν, τό Ἅγιον Πνεῦμα ἔρχεται, γιά νά ἐνισχύση τίς σκέψεις τους πρὸς ἀφορισμό τῶν ἀποτόλων Βαρνάβα καί Παύλου στό ἱεροαποστολικό ἔργο. «Ἦτο ἡ ὥρα, καθ' ἣν τό χριστιανικόν εὐαγγέλιον ἐξεκίνει διὰ τήν ἀχανῆ αὐτοκρατορίαν, διό καί ἐδόθη ἐπίσημος χαρακτήρ εἰς τήν ἐκκίνησιν»¹¹.

2. Πρώτη ἀποστολική περιοδεία στήν Κύπρο.

Μαζί μέ τούς ἀποστόλους Βαρνάβα καί Παῦλο ἡ ομάδα

11. ΘΗΕ, τόμος 3ος, σ. 633.

περιέλαβε καί τόν Ἰωάννη Μᾶρκο, ὡς βοηθό. Κατά τήν πρώτη ἀποστολική περιοδεία οἱ τρεῖς ἄνδρες μετέβησαν στήν Κύπρο καί στή νότια Μικρά Ἀσία (τίς ἐπαρχίες τῆς Παμφυλίας, Πισιδίας καί Λυκαονίας).

Ὁ Παῦλος βρισκόταν σέ ἐξωτερική ἐξάρτηση ἀπό τόν Βαρνάβα, ἀλλά ἡγεῖτο τοῦ λόγου, γι' αὐτό καί στά Λύστρα ἐξέλαβαν τόν μέν Βαρνάβα σάν τόν Δία, ἐνῶ τόν Παῦλο σάν τόν Ἑρμῆ¹²: *«Ἐκάλουν τε τόν μέν Βαρνάβαν Δία, τόν δέ Παῦλον Ἑρμῆν, ἐπειδή αὐτός ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου»* (Πράξ. ιδ', 12).

Ὅπως βλέπουμε σαφέστατα ἀπό τό προηγούμενο χωρίο, ὁ Παῦλος, λόγω τῶν ῥητορικῶν του δυνατοτήτων, ἦταν ἡγούμενος τοῦ λόγου, ἐνῶ ὁ Βαρνάβας λειτουργοῦσε σάν ἀρχηγός.

Τήν πρωτοβουλία, ὅμως, κατά τήν πρώτη ἀποστολική περιοδεία εἶχεν ὁ Βαρνάβας, ὅπως φαίνεται, ὅχι μόνο ἀπό τό γεγονός ὅτι ἐπισκέφθηκαν πρώτη τήν πατρίδα τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα Κύπρο, ἀλλά καί ἀπό τό ὅτι τό ὄνομα τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα τοποθετεῖται ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον πρῶτο στή διήγηση τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων¹³.

3. Περιοδεία σέ ὁλόκληρη τήν Κύπρο.

Τήν Κύπρο περιώδευσαν οἱ ἀπόστολοι ἀπό τή Σαλαμίνα μέχρι τῆς Πάφου, κηρύττοντες ἀδιάκριτα πρὸς Ἰουδαίους καί Ἑλλήνες¹⁴. Στήν Κύπρο ἵδρυσαν ἐπίσης ἄγνωστες κατ' ὄνομα χριστιανικές κοινότητες¹⁵.

12. Ἀρχιμ. Βασιλείου Στεφανίδου, Ἑκκλησιαστική Ἱστορία, Ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερα, ἔκδ. Ἀστήρ, Ἀλ. & Ἐ. Παπαδημητρίου, ⁴1978, σ. 33.

13. ΘΗΕ, τόμος 3ος, σ. 633.

14. Ἐνθ' ἀνωτέρω, τόμος 3ος, σ. 633.

15. Ἀρχιμ. Βασιλείου Στεφανίδου, Ἑκκλησιαστική Ἱστορία, σ. 33.

Οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἀναφέρονται στήν ἔλευση τῶν τριῶν ἀνδρῶν στό 1γ' κεφάλαιο, στίχοι 4-12. Ὑπάρχει παράδοση ὅτι στό Κίτιο χειροτόνησαν τόν ἅγιο Λάζαρο ὡς πρῶτο ἐπίσκοπο Κιτίου καί στή Λαμπαδοῦ χειροτόνησαν τόν ἅγιο Ἡρακλείδιο ὡς πρῶτο ἐπίσκοπο Ταμασοῦ¹⁶.

Ὑστερα οἱ δύο ἀπόστολοι, μαζί μέ τόν Μᾶρκο, ἔφτασαν στήν Πάφο. Ἐκεῖ, σύμφωνα πάλι μέ τήν παράδοση, οἱ Ἰουδαῖοι ἀντέδρασαν στό κήρυγμα τῶν δύο ἀποστόλων, καί μαστίγωσαν τόν ἀπόστολο Παῦλο, ἀφοῦ τόν ἔδεσαν πάνω σέ μιά κολῶνα, πού σώζεται μέχρι σήμερα¹⁷.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

Ἡ τύφλωση τοῦ μάγου Ἐλύμα

1. Ὁ μάγος Ἐλύμας.

Τό βιβλίον τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων ἀναφέρει τά ἑξῆς: «Διελθόντες δέ τήν νῆσον ἄχρι Πάφου εὗρόν τινα μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον ᾧ ὄνομα Βαριησοῦς, ὃς ἦν σύν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρί συνετῷ. οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καί Σαῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τόν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἀνθίστατο δέ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος -οὕτω γάρ μεθερμηνεύεται τό ὄνομα αὐτοῦ- ζητῶν διαστρέψαι τόν ἀνθύπατον ἀπό τῆς πίστεως. Σαῦλος δέ, ὁ καί Παῦλος, πλησθεὶς Πνεύματος Ἁγίου καί ἀτενίσας πρός αὐτόν εἶπεν· ᾧ πλήρης παντός δόλου καί πάσης ῥαδιουργίας, υἱέ διαβόλου, ἐχθρέ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων τάς ὁδοὺς Κυρίου τάς εὐθείας;

16. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, Ὑπουργεῖο Παιδείας Κύπρου, Λευκωσία 1996, σ. 37.

17. Ἐνθ' ἀνωτέρω, σ. 37.

καί νῦν ἰδοὺ χεὶρ Κυρίου ἐπὶ σέ, καί ἔσῃ τυφλός μή βλέπων τόν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμα δέ ἔπεσεν ἐπ' αὐτόν ἀχλύς καί σκότος, καί περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τό γεγονός ἐπίστευσεν, ἐκπλησσομένου ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ Κυρίου» (Πράξ. ιγ', 6-12).

Κατ' ἀρχήν πρέπει νά διευκρινίσουμε, ὅτι ὁ μάγος, πολλές φορές, ἀποτελοῦσε μέλος τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλιᾶ - διοικητῆ, καί ἦταν ἓνας ἀπό τούς συμβούλους του¹⁸.

Οἱ τρεῖς ἄνδρες, λοιπόν, προσκλήθηκαν ἀπό τόν ἀνθύπατο Σέργιο Παῦλο, ὁ ὅποιος ἦταν ἄνθρωπος συνετός, γιά νά μιλήσουν γιά τό μήνυμα τοῦ Χριστοῦ. Ἀνθίστατο, ὅμως, σ' αὐτούς ὁ σύμβουλος τοῦ ἀνθυπάτου Ἐλύμας, ὁ ὅποιος προσπαθοῦσε μέ σοφίσματα καί τεχνάσματα νά ἀπομακρύνῃ τόν ἀνθύπατον ἀπό τοῦ νά πιστέψῃ. Ὁ Παῦλος, ἀφοῦ ἐγέμισε μέ Πνεῦμα Ἅγιο, τόν κοίταξε κατάματα, καί τόν ἐπέπληξε. Στή συνέχεια τόν ἐτύφλωσε «ἄχρι καιροῦ». Ἀμέσως τότε ἔπεσε βαθύ σκοτάδι, καί ὁ μάγος περιεφέρετο ἐδῶ καί ἐκεῖ, ζητώντας ἀνθρώπους νά τόν χειραγωγήσουν.

Ὁ ἀνθύπατος, βλέποντας αὐτό τό θαῦμα, ἀλλά καί πιστεύοντας στά λόγια τῶν ἀποστόλων, ἐπίστευσε, καί ἐξεπλήττετο, καί ἐθαύμαζε γιά τή διδαχή τοῦ Κυρίου.

2. Μετάβαση στή Μικρά Ἀσία καί Ἀντιόχεια.

Ἀκολουθῶς προχώρησαν διά θαλάσσης στήν ἀσιατική ἀκτῇ. Ἐκεῖ ὁ ἀνεψιός τοῦ Βαρνάβα Μάρκος μπροστά στήν ἄξεστο καί ληστοτρόφο χώρα¹⁹ ἐδειλίασε καί τούς ἐγκατέλειψε. Ἀκολουθῶς, ἀφοῦ περιώδευσαν τήν Παμφυλία, Πισιδία καί Λυκαονία, ἐπέστρεψαν στήν Ἀντιόχεια.

Ἀργότερα ὁ Παῦλος πρότεινε νά ξαναεπισκεφθοῦν τίς

18. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, σ. 37.

19. ΘΗΕ, τόμος 3ος, σ. 633.

περιοχές τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ὁ Βαρνάβας εὐρέθη σύμφωνος, ἀλλὰ ὑπέδειξε νά πάρουν μαζί τους καί τόν Μᾶρκο. Ὁ Παῦλος, ὅμως, ἀρνήθηκε νά δεχθῇ τή συνεργασία τοῦ δειλοῦ τότε Μάρκου, καί ἔτσι οἱ δύο ἄνδρες ἐχώρισαν (Πράξ. ιε', 35-39). Ὁ Βαρνάβας, λοιπόν, μαζί μέ τόν Μᾶρκο ἐπλευσαν στήν Κύπρο. Μέχρι ἐδῶ ἔχουμε μαρτυρίες στίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων περί τοῦ Βαρνάβα.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος στή Β' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή του ἀναφέρει τά ἑξῆς: «*Συνεπέμψαμεν δέ μετ' αὐτοῦ τόν ἀδελφόν οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν*» (Β' Κορ. ή', 18). Μαζί μέ τόν Τίτο ἐδῶ ὁ Παῦλος προφανῶς ὑπονοεῖ τόν Βαρνάβα. «*Ὁ μὴ ὀνομαζόμενος ἀδελφός ἦτο ἔγκριτος, ὡς ὁ Βαρνάβας, εἶχε χειροτονηθῇ πρὸς ἱεραποστολήν μετὰ τοῦ Παύλου, ὡς ὁ Βαρνάβας, καί ἐνδιεφέρετο διὰ τὰς συλλογὰς ἐράνων, ὡς ὁ Βαρνάβας*»²⁰.

Ἀπὸ τά προαναφερθέντα συνάγεται τό συμπέρασμα ὅτι ὑπῆρξε καί νέα περίοδος συνεργασίας τοῦ Βαρνάβα καί τοῦ Παύλου, γύρω στό 56 μ.Χ.

3. Κατοπινές παραδόσεις - Τό μαρτύριό του.

Ὑπάρχουν παραδόσεις ὅτι ὁ Βαρνάβας μετέβη στή Ρώμη καί Ἀλεξάνδρεια. Τελικά ἐμαρτύρησε στήν Κύπρο στίς 11 Ἰουνίου τοῦ 57 μ.Χ. «*Οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Σαλαμῖνος, ἀνησυχοῦντες ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος ἐν Κύπρῳ, προέβησαν εἰς τὰς συνήθεις συνωμοσίας, τέλος δέ, συλλαβόντες τόν Βαρνάβαν, ἔσυρον διὰ σχοινίου προσδεδεμένου εἰς τόν τράχηλον ἔξω τῆς πόλεως, ὅπου τόν ἀπέκτειναν καί ἔκαυσαν τό σῶμά του. Τό ἐγκώμιον, γραφέν μετὰ τήν ἀνεύρεσιν τοῦ λειψάνου του, ἐξηγεῖ ὅτι «προνοιᾷ Θεοῦ ἀκήρατον ἔμεινε τό σῶμα τοῦ ἀποστόλου*»²¹.

20. ΘΗΕ, τόμος 3ος, σ. 634.

21. Ἐνθ' ἀνωτέρω, σ. 635.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Ίδρυτής τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.

Συμπερασματικά θά λέγαμε ὅτι ὁ ἀπόστολος Βαρνάβας εἶναι ὄντως ὁ ἰδρυτής τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Βεβαίως, ὅπως ἀναφέρουν καί οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, προτοῦ ἀκόμη ἔλθουν στήν Κύπρο ὁ Βαρνάβας καί ὁ Παῦλος, πολλοί χριστιανοί, πού εἶχαν διασκορπισθῇ, ἐξ αἰτίας τοῦ διωγμοῦ, πού εἶχε ὑποκινηθῇ ἔνεκα τοῦ λιθοβολισμοῦ τοῦ πρωτομάρτυρα καί ἀρχιδιακόνου Στεφάνου, ἐπέρασαν ἕως τῆ Φοινίκης, καί τήν Κύπρο, καί τήν Ἀντιόχεια, καί δέν ἐκήρυτταν τόν λόγον τοῦ Θεοῦ, παρά μόνο στούς Ἰουδαίους²².

«Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπό τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης καί Κύπρου καί Ἀντιοχείας, μηδενί λαλοῦντες τόν λόγον εἰ μή μόνον Ἰουδαίοις» (Πράξ. ια', 19).

Σαφῶς οἱ πρῶτοι αὐτοί χριστιανοί δέν εἶχαν ἐννοήσει ὅτι τό Εὐαγγέλιο προορίζεται καί διά τούς ἐθνικούς, καί ὄχι μόνο γιά τούς Ἰουδαίους. Ἐπομένως, ἀπό αὐτό τό χωρίο συμπεραίνουμε, ὅτι ὁ πρῶτος ἄνδρας, πού εἶχε κηρύξει στούς ἐθνικούς τῆς Κύπρου τόν λόγο τοῦ Χριστοῦ, ἦταν ὁ Βαρνάβας μαζί μέ τόν Παῦλο.

2. Ἡ προσωπικότητα τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα.

Ὁ ἀπόστολος Βαρνάβας ἐπρωτοστάτησε στήν ὀργάνωση τοῦ κοινοτικοῦ βίου τῆς πρώτης Ἐκκλησίας. Ἐπώλησε μάλιστα ἓνα ἀγρό, τοῦ ὁποίου ἦταν ἰδιοκτήτης, ἔφερε τό εἰσπραχθέν ποσόν, καί τό ἐτοποθέτησε μπροστά στά πόδια τῶν ἀποστόλων γιά τό κοινό ταμεῖο τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτό δείχνει ἄφ' ἑνός μὲν τήν ἀφιλοχρηματία

22. Οἱ ἀπαρχές, σ. 90.

του, ἀφ' ἑτέρου δέ τὴν ἀγάπη του γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴ φροντίδα του γιὰ τοὺς πτωχοὺς.

Ἦταν φίλος τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ἀφοῦ εἶχαν μαθητεύσει καὶ οἱ δύο κοντὰ στὸν Γαμαλιήλ, ἀλλὰ, ὅπως φαίνεται, ἦταν μᾶλλον λίγο μεγαλύτερος τοῦ ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν. Γι' αὐτό καὶ ἀπὸ πολλοὺς θεωρεῖται ὡς ὁ γέροντας τοῦ ἀποστόλου Παύλου.

Μαζί πραγματοποίησαν τὴν α' ἀποστολική περιοδεία. Ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια ἔπλευσαν στὴν Κύπρο καὶ ἀπὸ ἐκεῖ στὴ νότια Μικρὰ Ἀσία (τίς ἐπαρχίες τῆς Παμφυλίας, Πισιδίας καὶ Λυκαονίας).

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος βρισκόταν σέ ἐξωτερικὴ ἐξάρτηση ἀπὸ τὸν Βαρνάβα, ἀλλὰ ἠγεῖτο τοῦ λόγου, ὅπως μᾶς ἀναφέρει τὸ βιβλίο τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων.

Γενικά θὰ λέγαμε, ὅτι ἡ προσωπικότητα τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα εἶναι μεγάλη μέσα στὴν πρώτη χριστιανικὴ Ἐκκλησία καὶ ἡ συμβολή του στὴν ἐδραίωση τοῦ πρώτου χριστιανικοῦ κηρύγματος πολὺ σημαντικὴ, ἀφοῦ αὐτός ἔφερε τὸν μετανοημένο Σαούλ σέ ἐπαφή μέ τοὺς ἀποστόλους.